

Απελευθερώνονται, σύμφωνα με γνωμοδότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων του ΥΠΠΟΑ, οι οργανωμένες και καθοδηγούμενες καταδύσεις σε 91 ναυάγια πλοίων και αεροπλάνων. Τα ναυάγια αποδίδονται στην καταδυτική κοινότητα για καταδύσεις αναψυχής.

Όπως δήλωσε η Υπουργός Λίνα Μενδώνη, «Ο βυθός των ελληνικών θαλασσών αποτελεί ενάλια κιβωτό της Ιστορίας μας. Οι προστατευμένοι υποθαλάσσιοι χώροι, όπου βρίσκονται ναυάγια από τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο, αφηγούνται σελίδες της σύγχρονης ελληνικής Ιστορίας. Ταυτόχρονα, παρουσιάζουν μια ισχυρή αναπτυξιακή δυναμική, καθώς οι υποβρύχιες περιηγήσεις αποτελούν μία ειδική, εξαιρετικά ενδιαφέρουσα μορφή τουρισμού που προσελκύει επισκέπτες υψηλού επιπέδου και εισοδήματος. Τα εγκαίνια του υποθαλάσσιου μουσείου, στη νησίδα Περιστερά της Αλοννήσου, τον περασμένο Αύγουστο, και η διεθνής προβολή την οποία προσέλκυσε, είναι η απόδειξη του έντονου διεθνούς ενδιαφέροντος που έχει αναπτυχθεί για τον καταδυτικό τουρισμό και τις προοπτικές που ανοίγει. Ο συνδυασμός των καταδυτικών πάρκων με τους υποθαλάσσιους χώρους που φιλοξενούν και προστατεύουν ιστορικά ναυάγια είναι μέγα πλεονέκτημα για την Ελλάδα. Οφείλουμε να το αξιοποιήσουμε, καθώς προσθέτει υπεραξία στον τουρισμό και δημιουργεί προϋποθέσεις για βιώσιμη ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών».

Ο ΓΓ Πολιτισμού και πρόεδρος του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων Γ. Διδασκάλου δήλωσε ότι «οι υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ εργάζονται συστηματικά για την τεκμηρίωση και την απελευθέρωση προς την καταδυτική κοινότητα και άλλων σημαντικών ναυαγίων, δημιουργώντας ένα απέραντο, επισκέψιμο, ενάλιο μουσείο».

Σύμφωνα με την εισήγηση της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων, τα 91 ναυάγια πλοίων και αεροπλάνων, αποτελούν την πρώτη ομάδα ναυαγίων, τα οποία θα αποδοθούν στην καταδυτική κοινότητα για καταδύσεις αναψυχής, με συγκεκριμένους όρους. Τα επιλεγμένα ναυάγια από την Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων, ανήκουν σε μεταλλικά πλοία και αεροσκάφη τα οποία βυθίστηκαν από το 1868 έως και το 1970- τα περισσότερα από την περίοδο του Β Παγκοσμίου Πολέμου- και βρίσκονται σε βάθη που κυμαίνονται από 10 έως και 120 μέτρα. Ο βαθμός τεκμηρίωσής τους δεν είναι σε όλες τις περιπτώσεις ο ίδιος. Μεταξύ των 91 αυτών ναυαγίων συμπεριλαμβάνονται ναυάγια, τα οποία βρίσκονται ήδη υπό καθεστώς εντατικής διερεύνησης από την Εφορεία και ναυάγια για τα οποία υπάρχουν λεπτομερείς αναφορές και στα οποία έχουν πραγματοποιηθεί εκτενείς φωτογραφικές σαρώσεις και κινηματογραφήσεις. Τέλος, για κάποια ναυάγια διατίθεται ελάχιστο

υλικό τεκμηρίωσης, κυρίως λόγω του μεγάλου βάθους ή των συνθηκών θολερότητας της θάλασσας στις περιοχές που βρίσκονται.

Προκειμένου να ολοκληρωθεί η τεκμηρίωση των ναυαγίων αυτών, προβλέπονται συγκεκριμένοι τρόποι δράσης σε συνεργασία με τους παρόχους καταδυτικών υπηρεσιών, οι οποίοι θα ενταχθούν στο τελικό κείμενο της ΚΥΑ, που θα υπογραφεί από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού με το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.

Στον υποβληθέντα κατάλογο, διαχωρίζονται, επίσης, με ειδική σήμανση, τα ναυάγια πολεμικών πλοίων, αεροπλάνων και υποβρυχίων που βυθίστηκαν κατά τις εχθροπραξίες του Α΄ και Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, τα οποία αντιμετωπίζονται ως ειδική ομάδα, καθώς το άνοιγμά τους για καταδύσεις αναψυχής προϋποθέτει την υπογραφή σχετικής ΚΥΑ του Υπουργείου Πολιτισμού με το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας.

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 7 του Νόμου 4688/2020, που καθορίζει ότι «Κατά την κατάδυση στα ναυάγια απαγορεύεται στους καταδυόμενους η οποιαδήποτε επέμβαση ή αλλοίωση στα ναυάγια, καθώς και η συλλογή, αποκομιδή ή και απλή μετακίνηση οποιωνδήποτε αντικειμένων ή τον βυθό περίξ αυτών», εξασφαλίζεται τόσο η ακεραιότητα των ίδιων των ναυαγίων ως μνημείων, όσο και η ασφάλεια των καταδυόμενων επισκεπτών. Υπό την έννοια αυτή, οι επιτρεπόμενες καταδύσεις αναψυχής συνιστούν μία μη παρεμβατική δραστηριότητα που περιορίζεται στον υδάτινο χώρο που περιβάλλει τα μνημεία και δεν παρεμβαίνει επί των μνημείων, στο εσωτερικό τους.

Ακολουθεί ο κατάλογος των ναυαγίων ανά Περιφέρεια

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

17) Υπερωκεάνιο Βρετανικός (HMHS Britannic). Βυθίστηκε την 21η Νοεμβρίου 1916, από πρόσκρουση σε νάρκη, έξω από το λιμάνι της Κέας. Ανώτατο βάθος 130 μέτρα.

18) Υπερωκεάνιο S/S Burdigala. Βυθίστηκε την 14η Νοεμβρίου 1916, δυο περίπου ναυτικά μίλια νοτιοδυτικά του ακρωτηρίου Άγιος Νικόλαος της Κέας, από πρόσκρουση σε νάρκη. Ανώτατο βάθος 73 μέτρα.

19) Τροχοφόρο ατμόπλοιο ΠΑΤΡΙΣ. Βυθίστηκε την 23η Φεβρουαρίου 1868 μετά από πρόσκρουση σε ύφαλο στην Κούντουρο της Κέας. Ανώτατο βάθος 55 μέτρα.

- 20) Αντιτορπιλικό «ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΟΛΓΑ». Βυθίστηκε την 26η Σεπτεμβρίου 1943 στο Λακκί της Λέρου, κατόπιν αεροπορικής επιδρομής της Luftwaffe. Ανώτατο βάθος 40 μέτρα. Πολεμικό πλοίο.
- 21) Επιβατηγό ΠΑΝΟΡΜΙΤΗΣ, Τέλενδος. Βυθίστηκε την 26η Ιανουαρίου 1966, ταξιδεύοντας από την Λέρο στην Κάλυμνο, κατόπιν πυρκαγιάς και πρόσκρουσης στα βράχια της ακτής. Ανώτατο βάθος 40 μέτρα
- 22) Φορτηγό πλοίο ΒΔ του ακρωτηρίου Κοραή, Λέρος. Βυθίστηκε τον Σεπτέμβριο 1943, από торπίλη γερμανικού αεροσκάφους στον όρμο Παρθένι, βόρεια της Λέρου. Ανώτατο βάθος 43 μέτρα.
- 23) Αμερικάνικο αποβατηγό στο Λακί Λέρου. Τα στοιχεία ταυτοποίησής σου δεν είναι γνωστά, ούτε και οι συνθήκες βύθισής του. Είναι αμερικανικής κατασκευής και προφανώς αποτελεί τμήμα της βοήθειας του δόγματος Τρούμαν στην μεταπολεμική Ελλάδα. Βρίσκεται σε βάθος 40 μέτρων. Πολεμικό πλοίο.
- 24) Λέρος, Γερμανικό αποβατικό τύπου. Βυθίστηκε την 12η Νοεμβρίου 1943, στα ΒΑ της βραχονησίδας Στρογγυλή στη Λέρο κατόπιν κανονιοβολισμού. Ανώτατο βάθος 20 μέτρα. Πολεμικό πλοίο.
- 25) Ελληνικό φορτηγό ατμόπλοιο ΑΡΤΕΜΙΣ ΠΙΤΑ. Επιταγμένο από τον γερμανικό στρατό κατοχής, βυθίστηκε από συμμαχικά αεροσκάφη την 21η Φεβρουαρίου 1943, στον Αδάμαντα της Μήλου. Μέγιστο βάθος 45 μέτρα.
- 26) Ισπανικό φορτηγό ατμόπλοιο SAN EDUARDO. Βυθίστηκε από βρετανικό αεροσκάφος την 9η Μαΐου 1943 νοτιοδυτικά της Σερίφου. Μέγιστο βάθος 52 μέτρα.
- 27) Ιταλικό φορτηγό ατμόπλοιο CITTA DI TRIPOLI. Βυθίστηκε από το βρετανικό υποβρύχιο HMS TORBAY, την 2α Ιουλίου 1941, βορειοδυτικά της Κέας. Μέγιστο βάθος 120 μέτρα.
- 28) Γαλλικό επιβατηγό πλοίο THEOPHILE GAUTIER. Βυθίστηκε από το βρετανικό υποβρύχιο HMS TALISMAN την 11η Ιουνίου 1941, στα βόρεια της Κέας. Μέγιστο βάθος 110 μέτρα.
- 29) Ελληνικό φορτηγό ατμόπλοιο ΣΙΦΝΟΣ. Βυθίστηκε από τη γερμανική αεροπορία, τον Απρίλιο του 1941, βόρεια της Μήλου. Μέγιστο βάθος 76 μέτρα.

- 30) Βελγικό φορτηγό πλοίο PORTUGAL. Βυθίστηκε, λόγω πρόσκρουσης, την 4η Οκτωβρίου 1957, στον ύφαλο Τρυπητή (βορειοδυτική Μακρόνησος). Μέγιστο βάθος 35 μέτρα.
- 31) Bristol Beaufigther, Πάρος. Καταρρίφθηκε από γερμανικά πυρά το φθινόπωρο του 1943 στα νοτιοανατολικά της Πάρου. Μέγιστο βάθος 40 μέτρα. Πολεμικό αεροσκάφος.
- 32) Βρετανικό αεροσκάφος Vickers Wellington Mk.XIII. Καταρρίφθηκε από γερμανικά πυρά, την 7η Νοεμβρίου 1943, ανατολικά της Σίφνου. Βάθος 72 μέτρα. Πολεμικό αεροσκάφος.
- 33) Bristol Beaufigther, Νάξος. Το αεροπλάνο καταρρίφθηκε, τον Νοέμβριο 1943, κατόπιν αερομαχίας με δύο γερμανικά Arado 196. Προσθλασσώθηκε μισό μίλι ανοιχτά από το ακρωτήριο Κούρουπας, στην Δυτική ακτή της Νάξου. Βάθος 34 μέτρα. Πολεμικό αεροσκάφος.
- 34) Junkers 52, Λέρος. Κατέπεσε από συμμαχικά πυρά την 13η Νοεμβρίου 1943, στην Άνω Σύμη της Λέρου. Μέγιστο βάθος 51 μέτρα. Πολεμικό αεροσκάφος.
- 35) Junkers 52, Κέα. Προσθλασσώθηκε, Σεπτέμβριο 1943, ανοιχτά της Κέας. Μέγιστο βάθος 63 μέτρα. Πολεμικό αεροσκάφος.
- 36) Arado Ar 196, Λέρος. Βρίσκεται ανατολικά του ακρωτηρίου Μαύρους Κάβους σε βάθος 20 μέτρων και μεταφέρθηκε στο σημείο παρασυρόμενο από δίχτυα αλιευτικού σκάφους. Πολεμικό αεροσκάφος.
- 37) Heinkel 111, Λέρος. Βρίσκεται βυθισμένο Β.Δ. του κόλπου Μπλεφούτι, σε βάθος 16 μέτρων. Μεταφέρθηκε παρασυρόμενο από δίχτυα αλιευτικού σκάφους. Πολεμικό αεροσκάφος.
- 38) Ιταλική φορτηγίδα, Λακκί Λέρος. Ιταλική φορτηγίδα καθέλκυσης μεταλλικού ανθυποβρυχιακού δικτύου προστασίας λιμένος. Βυθίστηκε Σεπτέμβρη ή Οκτώβρη, 1943. Μέγιστο βάθος 41 μέτρα.
- 39) Γερμανικό αεροπλάνο Arado 196, Ηρακλεία, Καταρρίφθηκε, κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Βρίσκεται στον όρμο Αλιμνιά της Ηρακλείας, σε βάθος 11 μέτρων.
- 40) Αγνώστων στοιχείων ναυάγια στην Παλαιά Καμμένη, Σαντορίνης. Σκάφος μήκους 30 μέτρων, που κατά τις μαρτυρίες, βυθίστηκε κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Βάθος 15 μέτρα.